

ANTALYA'DA UYGULANAN KİTLE TURİZMİ POLİTİKASI DEĞİŞTİRİLMELİDİR

Abdullah TEKİN

Kitle turizmi (=mass turizm), yumuşak turizm türünün karşıtı olduğu için, "sert turizm" kapsamında ele alınıp değerlendirilir genellikle. Ekonomik olduğu kadar, konfor özellikleri de taşıdığı için kitle turizmi, günümüzde oldukça yaygındır. Ancak bu özellikleri tüketici açısından ele alıp yorumlamalıyız. Öbür türlü uygulama alanında kitle turizm türü, doğal çevreye küçümsünemeyecek boyutta zarar verebilir. Nitekim düzenli ve sistemli bir turizm gelişmesine tanık olmayan ülkemizin birçok bölgesinde bu olumsuzluk göze çarpmıştır.

Şimdilerde bu tehlike Antalya'nın kapısını çalmaktadır. Antalya, salt kitle turizminin olumsuzluğuyla doğal değerlerini kaybetmiyor; turizm gelirlerinin ivme kazandığı yoğun kentleşme sürecinin olumsuzluklarına da tanık olabiliyor. Son nüfus sayımında, yoğunluğun boyut kazandığı birinci kent Antalya olmuştur. Nüfus yoğunluğunun kentleşmeyle koşutluk gösterdiği noktada kent, fiziksel bir büyüme ile karşı karşıya kalmakta, bu noktada bereketli tarım topraklarıyla ormanlık alanlar, yeşil doku yok olmaktadır. Bu tablonun olumsuzluğu ortadadır: Hergün birçok yeşil alanın yerini beton bloklar almakta,

kent kirliliğini ve kişiliğini yitirmektedir. Elbette bu olumsuzluğun faturasının en acımasız olarak yansıyacağı sektör yine turizm olacaktır. Zira kitle turizmine rağbet etseler bile günümüzün potansiyel tüketicileri yeşil dokuyla birlikte, betonlaşmamış sahiller ve kimliklerini koruyabilen kentleri arzulamaktadırlar.

Antalya ve yakın çevresinde uygulanan turizm politikası - varsa eğer- yeniden ele alınmalı ve revize edilmelidir. Yakın gelecek Antalya için çok büyük olumsuzlukları da beraberinde getirebilir. Nitekim 24.000 yatak için planlanan Beydağları-Olympos Turizm Projesi'nde bu rakamın iki misline çıkarılmış, dahası 100.000 yatağa doğru da yelken açmıyordur. Güney-Batı'da bu görünüme karşın, Doğu'daki sahil bandında ikinci konut yoğunluğuyla, kuzeydeki gecekondu hareketi kentin o bereketli tarım toprakları ile ormanlık alanlarını giderek azaltmaktadır.

Bu kaygı verici gidişi önlemek için ne yapmak gerekir? Elbette herkese, her kuruluşa, her sorumluya yahut kendini sorumlu hissedene düşecek görevler vardır. Biz burada soruna turizm açısından bakmak durumundayız. Antal-

ya'da turizmin çok yönlü yığılma gösterdiği ve "sert" yönüyle sakıncalar yaratan kitle turizm türünün kanalını değiştirip "selektif" turizm türüne döndürmeliyiz. Selektif turizm türünün çok çeşitli örnekleri vardır: Yayla, dağ, spor, rekreasyon, kültür yeşil turizm örnekleri bunlardan birkaçıdır. Ancak biz burada özellikle "yumuşak turizm" türünden söz edip, bu turizm türünün Antalya için ne kadar gerekli ve önemli olduğuna değinmek istiyoruz.

YUMUŞAK TURİZM NEDİR?

Yumuşak turizm, 80'li yılların başında ortaya atılmış, uygulanmış bir kavramdır. Ülke ve insanlarda köklü değişiklikler yaratmaksızın, pahalı lüks otel yapımına izin verilmeksizin, doğayı koruyarak ve dünyayı keşfederek tatil yapma anlamına gelmektedir. Yumuşak turizm politikasının esasları şunlardır: Ekonomik yönden verimli, toplumsal yönden sorumlu ve doğal çevrenin kullanımı açısından bilinçli bir turizm.

Antalya, yumuşak turizm uygulamaları için çok zengin ve seçkin bir yapıda yansır. Doğal doku o kadar zengindir ki, kıyıların ötesinde dağlar, vadiler, ırmaklar, kanyonlar, ulusal parklar yumuşak turizm uygulaması için beklemektedir. Ama elbette

bu turizm türü, kıyıların korunmasında da önemli bir işleve sahip olabilir. Örneğin Adrasan gibi henüz yeni yeni gelişen doğal koyların orman alanları korunarak, tek veya en fazla iki katlı sevimli binalarla donatılması, yani yumuşak mimari öğeleri uygulanarak yansıtılması çok yararlı olur.

Antalya ve yakın çevresinde kıyılara biraz fazla yüklenilmiş; bu yükleniş esnasında görülmemiş çarpıklıklara da tanık olunmuştur. Bugün Çamyuva'da denizin kıyısında 6-7 katlı dev beton binalar vardır.

Kıyılardaki bu ağır yük, estetik bozukluk yarattığı gibi, altyapı olanaklarından yoksunluk noktasında deniz ve çevre kirliliğine de neden olabiliyor. Bu noktada selektif turizm uygulamaları ile turizm hareketlerini biraz içlere almak gerek-

tedir. Örneğin Köprülü Kanyon dünyada eşi az bulunan bir yumuşak turizm merkezi olabilir. Yine bu bağlamda Isparta'daki gül bahçeleriyle, Burdur'daki üzüm bağlarında oluşturulacak bağ evleri seçkin birer yumuşak turizm merkezi olabilirler. Kaldı ki bağbozumu şenlikleriyle bağlantılı yerel kültür hareketleriyle sosyoekonomik olgular, renkli ve canlı birer turistik öge oluşturabilirler. Böylelikle, turizm hareketlerinin içinde sıkışıp kalan Antalya'nın betonla kuşatılan soğuk görünümü de yavaş yavaş engellenmiş olur. Bu bağlamda Antalya ölçeğindeki yumuşak turizm, hem kıyıların yükünü azaltarak kirliliği önleyecek, hem de betonun hızlı yükselişine biraz set çekmiş olacaktır.

Antalya'da gözlenecek selektif turizm türlerinin turizm gelirlerini artırıcı boyutları yanı sıra turizmi çeşitlendireceği de

açıktır. Sadece deniz, kum ve güneşe yönelik bir turizm türüne bağlı kalmak doğru olmaz. Bu öğeler bütün Akdeniz kıyılarında mevcuttur. Selektif turizm kapsamındaki yumuşak turizm uygulaması çeşitlilik sağlayacağı gibi, dünyada yeni gelişen fakat çok büyük taraftar toplayan yeşilci, çevreci, doğasever diye adlandırılan kitlelere yakılmış yeşil bir ışık anlamına da gelmektedir. Bu nedenlerle turizm gelirlerimizin artması, ülkemizin az bilinen güzelliklerinin yansıtılması, dengelerin korunması, çeşitlilik, kaynakların sistemli kullanılması gibi faktörlerin ışığında, selektif turizm ve onun özellikle yumuşak turizm türüne önem ve ağırlık verilmesi, yöre ve ülke turizmine çok büyük katkılar sağlayacaktır.

Antalya kitle turizminden yavaş yavaş uzaklaşmalı ve çevre ile bütünleşen selektif bir turizm merkezi olmalıdır.